

عنوان و نام پدیدآور: فرزاتگان حرم / مولف ستاد عمره و عتبات دانشگاهیان
 مشخصات نشر: قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف، ۱۳۹۴.
 مشخصات ظاهری: ۲۲۴ ص: مصور: ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س. م.
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۱-۹۶۲-۳
 وضعیت فهرست نویسی: قیفا
 موضوع: مجتهدان و علما - سرگذشتنامه
 موضوع: مجتهدان و علما - عراق - نجف
 شناسه افزوده: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، ستاد عمره و عتبات دانشگاهیان
 شناسه افزوده: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ف۲/۲: BP۵۵
 رده بندی دیویی: ۹۹۶/۲۹۷
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۱۲۴۲۶۵

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
 جمهوری اسلامی ایران

فرزاتگان حرم

مولف: ستاد عمره و عتبات دانشگاهیان

ناشر: دفتر نشر معارف

طرح جلد و صفحه آرا: مهدی فراهانی ثابت

نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۲۰۰۰ جلد

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۱-۹۶۲-۳

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

نشان: قم، بلوار شهید صدوقی

خیابان حضرت ابوالفضل (ع)، پلاک ۳۸

تلفن مرکز پخش: ۰۲۵-۳۲۹۴۳۷۷۵

فهرست مطالب

فصل اول: علمای مدفون در نجف

۱۳	شیخ طوسی رحمته الله علیه
۱۹	علامه حلی رحمته الله علیه
۲۹	مقدس اردبیلی رحمته الله علیه
۳۳	علامه سید محمد مهدی بحر العلوم رحمته الله علیه
۴۲	ملا محمد مهدی باقری رحمته الله علیه
۵۳	حاج ملا احمد زعفرانی رحمته الله علیه
۵۶	صاحب جواهر رحمته الله علیه
۶۴	شیخ انصاری رحمته الله علیه
۷۴	آخوند خراسانی رحمته الله علیه
۷۸	آیت الله میرزا محمد حسین نائینی رحمته الله علیه
۸۱	حاج شیخ عباس قمی رحمته الله علیه
۹۰	آیت الله شیخ محمد حسین غروی اصفهانی رحمته الله علیه
۹۳	علامه سید علی آقا قاضی رحمته الله علیه
۱۰۶	آیت الله سید ابوالحسن اصفهانی رحمته الله علیه
۱۱۳	علامه سید شرف الدین عاملی رحمته الله علیه
۱۱۸	علامه امینی رحمته الله علیه
۱۳۷	آیت الله سید محسن طباطبائی حکیم رحمته الله علیه
۱۴۶	شهید سید مصطفی خمینی رحمته الله علیه
۱۶۱	آیت الله العظمی سید ابوالقاسم خویی رحمته الله علیه

فصل دوم: علمای مدفون در کربلا و کاظمین

- ۱۶۷ شیخ کلینی رحمته الله علیه
- ۱۷۶ شیخ مفید رحمته الله علیه
- ۱۸۷ سید رضی رحمته الله علیه
- ۱۹۵ سید مرتضی رحمته الله علیه
- ۱۹۹ خواجه نصیر طوسی رحمته الله علیه
- ۲۱۳ ابن همدان رحمته الله علیه

www.ketab.ir

یارگان آسمان دانایی و پارسایی، عنوانی برارنده برای کسانی است که وجودشان نور و زیبایی رای حالت دیگران و نبودشان آسیبی سخت بر پیکره جامعه بشری است. شکوفه‌های عشق و ایثار در قلب سرسبز اینان جوانه می‌زند و دل و جان انسان‌ها را آکنده از حکمت و معرفت می‌کند. اینان نه به دنبال نام و مقام اند و نه در پی حشمت و جاه؛ بلکه در سبزه‌ای دوست، تمامی زندگی خود را فدا کرده‌اند تا بندگان خدا را به سوی روضه وضو و باغشت رحمان سوق دهند و نجات بخش دل‌های اسیر و جان‌های خسته باشند.

اینان نه در پی آمال و آرزوهای شخصی‌اند و نه در طلب شهرت و موقعیت؛ بلکه پرده‌داران حریم نبوت و ولایت‌اند و پاسداران آیین الهی و سنت نبوی. «علم و عصمت اهل بیت» چراغ راه زندگی آنان و خدمت به پیران خاندان وحی و دستگیری از نیازمندان دانش و حکمت، سیره صالحانه ایشان است. اگر اعتبار و احترامی کسب می‌کنند، از سفره ولای اولیای الهی است و اگر برویو خرج کنند، برای حفظ کیان اسلام و قرآن است. اینان شاگردان برگزیده «مدرسه اهل بیت» و برجستگان کوی نیکنامی و پارسایی‌اند که نمونه آنها را در طول تاریخ کمتر می‌توان دید و شاید روایت زیبای نبوی گوشه‌ای از مقام و منزلت ایشان را به تصویر می‌کشد: «علمای امت اسلام با فضیلت‌تر از انبیای بنی اسرائیل‌اند. (بحار الانوار، ج ۲، ص ۲۲) عتبات

عالیات عراق، در دامن خود این گوهرهای آسمانی را پرورش و تن و جان آنان را در جوار خود پناه داده است. سیدرضی‌ها، سیدمرتضی‌ها، شیخ طوسی‌ها، خواجه نصیر‌ها، مقدس اردبیلی‌ها، حلی‌ها، بحر العلوم‌ها، شیرازی‌ها، حکیم‌ها، صدرها و ... ستارگان آسمان دانایی و پارسایی اند که خاک نجف، کربلا و کاظمین را توت‌های چشم کرده و جوار امامان معصوم علیهم‌السلام را بر پادشاهی دو عالم ترجیح داده‌اند. آری باید به **تک تک** اینان این گونه خطاب کرد:

یادت به سیرای که دلت آفتاب بود! مه‌ت زلال و عشق تو همرنگ آب بود!
یادت به خدایی که سراپا وجود تو! همچون فرشتگان خدا روح ناب بود
یادت به خدایی که ماه روی تو این تیره آسمان دلم پر شهاب بود
می‌ریخت قطره‌تیره محبت ز چشم تو احساس است از سلاله ترد حباب بود
در روایات نورانی بشوایان معصوم علیهم‌السلام در باره علما و دانشمندان امت چه زیبا سخنانی گفته شده است.

- «عالمان، امنای خدا در میان خلق اویند. (منتخب میزان الحکمه، ص ۸۸۲)

- «عالمان، فرمان روایان بر شهریاران هستند. (میزان الحکمه، حدیث ۱۴۰۳۸)

- «عالمان، وارثان پیامبران‌اند. (الکافی، ج ۱، ص ۲۰۰)

- «دانشمندی که از علمش سود برند، از هفتاد هزار مرتبه بهتر است. (بحار الانوار،

ج ۷۵، ص ۱۷۳)

- «دانشمندان در زمین، مانند ستارگان آسمانند که در ظلمات تاریکی و دریا،

[مردم] به کمک آنها راه می‌جویند و همین که ستارگان نهان شدند، سخن است ره

یافتگان نیز گمراه شوند. (نهج الفصاحه)

دانشمندی که از علمش بهره ببرند، برتر از هفتاد هزار عابد است. (میزان الحکمه،

هر قدر درباره این فرزندان شهر دانش بگوئیم، کم گفته‌ایم و اغراق نکرده‌ایم! هر چه آنان را یاد کنیم و نام و راهشان را گرامی بداریم، حق گوشه‌ای از زحمات آنها را هم نتوانسته‌ایم ادا کنیم! هر اندازه که مجاهدت‌ها و تلاش‌های علمی آنان را باز گوئیم، باز هم بسیاری از کوشش‌های آنان را نادیده گذاشته‌ایم! ویژگی بارز آنان «زهد و پرهیزگاری»، اصلی‌ترین کار آنان، «دانش‌اندوزی و علم‌آموزی»، زیباترین سیره آنان، «مسکین‌نوازی و ایثارگری» و مهم‌ترین پیام و کلام آنها، «پندگی و تادگی» است؛ بنده خدا بودن و آزاد از هر قید و بند غیر خدایی

و چه زیباست در سفر ریاست معصومین (علیه السلام) با پرده‌داران حریم ولایت و امامت بیشتر آشنا بشویم و یادشان را متذکر گرامی بداریم و سیره آنها را آینه راه خود قرار دهیم؛ باشد که خداوند به دهنش باری و مجاهدت‌های ایشان، ما را نیز در جرگه پاکان و دانشمندان ربّانی وارد کند و در خلد این نیکنامان قرار دهد. این کتاب نیم‌نگاهی است به زندگی علما و دانشمندان بزرگ و نامی شیعه، که در جوار پیشوایان معصوم خود در نجف، کربلا و کاظمین مدفون هستند. بایسته است که زائران حرم اهل بیت (علیهم السلام)، یادی از این شاگردان پرافتخار مکتب علم و عبادت بکنند و نام و یادشان را گرامی بدارند. مجموعه حاضر حاصل زحمات جناب آقای دکتر قدوسی زاده می‌باشد که صمیمانه از تلاش ایشان در تهیه و تدوین این مجلد تقدیر می‌گردد.

سید محمد رضا فقیهی

رئیس ستاد عمره و عتبات دانشگاهیان